INSTITUTET FOR HISTORIE OG SAMFUNDSØKONOMI

BERETNING OM VIRKSOMHEDEN I 1949

Institutets ledelse.

Institutets styrelse består i henhold til grundbestemmelserne af lærerne i historie og samfundsøkonomi ved Københavns Universitet samt chefen for Det statistiske Departement tillige med et mindre antal valgte medlemmer.

Den 16/10 1949 afgik Institutets mangeårige næstformand og kasserer professor, dr. phil. Albert Olsen ved døden. Albert Olsen indtrådte i 1936 ved sin udnævnelse til professor ved Københavns Universitet i Institutets styrelse og valgtes i 1939 til næstformand og kasserer, en post som han beklædte indtil nogle få måneder før sin død.

Styrelsen bestod derefter ved udgangen af 1949 af følgende medlemmer:

Professor, dr. phil. Erik Arup
Nationalbankdirektør C. V. Bramsnæs
Lektor Hans Brems
Professor, dr. phil. Aksel E. Christensen
Departementschef E. Cohn
Fhv. indenrigsminister Bertel Dahlgaard
Professor, dr. phil. Astrid Friis, næstformand og kasserer
Undervisningsminister, professor, dr. phil. Hartvig Frisch
Lektor, dr. polit. Jørgen Gelting
Professor, dr. phil. A. Hald
Lektor, dr. phil. Sven Henningsen
Professor, dr. theol. Flemming Hvidberg
Professor, dr. polit. Carl Iversen
Fhv. finansminister, professor Thorkil Kristensen
Fhv. minister Aksel Larsen
Rigsarkivar Axel Linvald
Professor H. Winding Pedersen
Professor, dr. jur. & phil. Alf Ross
Professor K. Skovgaard
Kontorchef, lektor P. P. Sveistrup
Kontorchef, lektor K. Vedel-Petersen
Direktør for Foreningen „Norden", cand. mag. F. W. Wendt
Lektor Kjeld Winding
Professor, dr. polit. & oecon. F. Zeuthen, formand

Forretningsudvalget har bestået af *formanden,* professor, dr. phil. *Astrid Friis,* professor, dr. polit. *Carl Iversen,* samt rigsarkivar *Axel Linvald,* som i februar måned afløste professor Albert Olsen. Samtidig valgtes professor *Astrid Friis* til *næstformand* og *kasserer.*

Tilsynet med det daglige arbejde er varetaget af Institutets sekretær, for den historiske afdeling lektor, dr. phil. *Sven Henningsen,* for den økonomiske afdeling cand. polit. Poul Winding.

„ØKONOMI OG POLITIK"

Institutets kvartalsskrift „ØKONOMI OG POLITIK" er i 1949 blevet redigeret af Institutets sekretærer. Fra årgangens begyndelse forhøjedes abonnementsprisen fra 5 kr. til 8 kr. pr. årgang (for studenter fra 4 kr. til 5 kr.). Som følge heraf reduceredes antallet af abonnenter fra ca. 3200 til ca. 2800, men er nu atter steget til godt 3100. ØKONOMI OG POLITIK er i årets løb blevet udvekslet med udenlandske tidsskrifter, ligesom det også efter anmodning tilsendes en række danske institutioner.

„Economic Conditions in Denmark", en lidt forkortet oversættelse af kvartalsoversigten i „ØKONOMI OG POLITIK" over den økonomiske udvikling i Danmark, er ligesom i de foregående år blevet udsendt til 75 udenlandske historisk-økonomiske instituter, bilioteker m. v.

Det historiske arbejde.

Det prishistoriske arbejde fortsatte i 1949 efter retningslinier, der i det væsentlige blev udarbejdet på en række møder i vinteren 1948—49 mellem ledelsen og medarbejderstaben, hvor såvel de metodiske som praktiske sider af arbejdet var genstand for indgående drøftelse. I overensstemmelse hermed har man i det forløbne år udvidet den hidtidige undersøgelsesperiode — 18. årh. — med perioden 1660—1700. Indsamlingsarbejdet er nu for visse gruppers vedkommende så vidt fremskredent, at man i den nærmeste fremtid vil forsøge en statistisk bearbejdelse af stoffet.

Medarbejderstaben bestod af: cand. mag. Elly Mogensen, cand. mag. Edit Rasmussen, mag. art. Kirsten Willerslev, mag. art. Kristof Glamann og stud. polit. Erling Olsen.

Af *godsregnskaber* er følgende i årets løb blevet gennemgået: Frederiksgave 1773—1793 (afsluttet), Brattingborg-Samsø 1711—1800 og Lindenborg 1714—1796. I tilslutning hertil har man gennemarbejdet husholdningsregnskaberne fra Støvringgaard 1775—1798, samt supplerende regnskabsmateriale udenfor de egentlige godsregnskaber fra baroniet Tåsinge navnlig omfattende perioden ca. 1723—1760.

Indenfor gruppen *kæmner- og kirkeregnskaber* er Odense St. Knuds kirke blevet afsluttet med gennemgangen af årene 1776—1800. I forbindelse med den ovenfor omtalte udvidelse af undersøgelsesperioden har man desuden gennem-

gået Odense St. Knuds kirke 1666—1699, Odense Vor Frue kirke 1664—1699, samt kæmnerregnskaberne fra Ribe 1660—1699 og Ålborg 1660—1699. Hertil kommer en undersøgelse af de københavnske skifter 1771—1800 med henblik på spørgsmålet om egentlig svendeløn. Gennemgangen af de københavnske kæmnerregnskaber er med perioden 1790—1800 blevet afsluttet.

De kgl. *partikulærregnskaber* er blevet gennemarbejdet for årene 1706—1713, hvortil føjer sig en gennemgang af Slotsbygningskommissionens regnskaber 1731—39.

Af *kompagniregnskaber* er Asiatisk Kompagnis journaler gennemgået 1732—50 med særlig henblik på valutaforhold, ligesom der i samme øjemed er taget stikprøver i Kurantbankens arkiv og i avismateriale. Der er endvidere foretaget en indsamling af råsukkerpriser 1755—1800 fra et større materiale bl. a. omfattende Overskattedirektionens auktionsprotokoller vedrørende salg af sukker fra Vestindien 1768—80.

Et nyt område — industrilønninger — er blevet inddraget i undersøgelsen ved en gennemgang af *Det kgl. privil. Bomuldsmanufakturs* arkiv 1782—1795. I tilknytning hertil er der foretaget en indsamling af spinde- og vævelønninger fra de Lindenborgske godsregnskaber 1785—95, samt taget stikprøver i regnskaberne fra Landfabrik- og Spindeskoledirektionens arkiv 1782—1809 og fra Silke-, Ulden- og Klædekræmmerlaugets arkiv. Endelig har man væsentlig med tanke på tekstilpriser gennemgået *Det kgl. Teaters* regnskaber 1749—1767.

Mag art. *Kamma Struwe* har i 1949 fortsat arbejdet med indsamling af materiale til undersøgelsen af Dansk Asiatisk Kompagnis handel og dets finansiering 1732—1772. Cand. mag. *Erik Rasmussen* har ligeledes fortsat arbejdet med sin undersøgelse „Bidrag til belysning af Kurantbankens forhold til stat og samfund 1737—1773". Begge er gået i gang med udarbejdelse af manuskripter, som ventes tilendebragt i løbet af 1950.

Institutet har overdraget dr. phil. *Sven Henningsen* at iværksætte en undersøgelse af vekselvirkningen mellem U.S.A. og Danmark med særlig henblik på den danske emigration.

Det økonomiske arbejde.

Fuldmægtig cand. polit. *I. C. Hansen Møllers* afhandling om „Gummi" er blevet forsinket på grund af forfatterens optagethed af andet arbejde, men håbes afsluttet i 1950.

Professor, dr. oecon. *Kjeld Philips* undersøgelse af det offentliges finanspolitik siden midten af 1920erne er på grund af professor Philips ansættelse ved Stockholms Högskola midlertidigt stillet i bero.

Sekretær cand. polit. *Heinrich Larsen* har i 1949 fortsat arbejdet med sin påbegyndte undersøgelse over arbejdsmarkedsorganisationernes politik i forbindelse med overenskomstforhandlinger.

Sekretær cand. polit. *Halvor Gille* har i 1949 påbegyndt en undersøgelse for Institutet over den demografiske udvikling i Danmark 1920—49 og cand. polit. *Poul Erik Milhøj* en undersøgelse over lønstrukturen i Danmark.

Arbejdet med internationale forhold.

I 1949 har Institutet udsendt mag. art. *Erik Reske-Nielsens* bog om „Spanien 1931—48". Mag. art. *Erik Bachs* afhandling om Latin-Amerika vil blive udgivet i løbet af foråret 1950.

Institutet har i det forløbne år haft forbindelse med bl. a. følgende udenlandske institutter, med hvilke der er udvekslet publikationer og tidsskrifter: The royal Institute of International Affairs i London, London School of Economics and Political Science i London, University of Cambridge i Cambridge, The Institute of Statistics ved Universitetet i Oxford, Foundation for Foreign Affairs i Washington, Council on Foreign Relations i New York, Yale University Library i New Haven, University of International Relations i Los Angeles, Queens University i Canada, Centre d'Etudes de Politique Etrangère i Paris, Institut des Relations Internationals i Bruxelles, Institut voor internationale Zaken i Haag, Institut d'economie et de politique i Moskva, Utrikespolitiska Samfundet i Helsingfors, Utrikespolitiska Institutet i Stockholm, Chr. Michelsens Institut for Videnskap og Åndsfrihet i Bergen, Balkan Institute i Budapest og Institut d'Economie Planifies i Sofia.

I august 1949 deltog professor Winding Pedersen som Institutets repræsentant i et møde i Paris afholdt af International Studies Conference.

Biblioteks- og registreringsarbejde.

Institutets bibliotek er i årets løb blevet forøget med ca. 200 bind.

Avisregistraturen, som Institutet fortsat har afleveret til Det kongelige Bibliotek, Statsbiblioteket i Århus, Landsarkivet i Odense og Universitetsbibliotekets Fiolstræde-afdeling er blevet videreført, og det samme gælder registraturen af udenlandske og danske tidsskriftsartikler.

Institutets finansielle forhold.

Institutet har i årets løb modtaget tilskud fra Carlsbergfondet og Rask-Ørsted Fondet, Danmarks Nationalbank og Den Sjællandske Bondestands Sparekasse samt et ekstraordinært tilskud fra The Rockefeller Foundation og endelig fra Reinholdt W. Jorck og Hustru's Fond et beløb til anskaffelse af en regnemaskine. Til registrering af dagblade har Institutet modtaget tilskud fra „Politiken" og „Berlingske Tidende". Spørgsmålet om ydelse af en statsbevilling til Institutets almindelige drift er endnu ikke afgjort.